

O grypie ptaków

Grypa ptaków (AI - Avian influenza), d. pomór drobiu (FP - Fowl plaque), jest chorobą wirusową, która dotyka w głównej mierze ptaki (zarówno drób jak i ptaki dzikie).

Zakażenia ptaków mogą być wywoływane przez wirusy grypy wysoce zjadliwej (ang. Highly Pathogenic Avian Influenza) oraz wirusy o niskiej zjadliwości (ang. Low Pathogenic Avian Influenza).

Obecnie znane są trzy typy wirusów grypy:

- Typ A - atakujący, zarówno ptaki jak i ssaki,
- Typ B - atakujący ssaki (ludzie, ssaki morskie),
- Typ C - atakujący ssaki (ludzi, świnie).

Poszczególne podtypy wirusa określane są poprzez wskazanie, które typy białek glikoproteinowych: hemaglutynina (H) i neuraminidaza (N), są kodowane w materiale genetycznym wykrytego szczepu. Według obecnego stanu wiedzy, w typie wirusa grypy A, dotychczas rozpoznano 16 podtypów H oraz 9 podtypów N. Wysoce zjadliwą grypę ptaków wywołują niektóre szczepy podtypów H5 i H7 wirusa grypy typu A. (czynniki etiologiczne: wirus z rodziny Orthomyxoviridae, rodzaju Influenzavirus).

Zakażone ptaki wydalają wirus w dużych ilościach przede wszystkim z:

- kałem,
- wydzieliną z oczu,
- wydzieliną z dróg oddechowych,
- wydychanym powietrzem.

Na zakażenie wirusami grypy ptaków podatne są prawie wszystkie gatunki ptaków zarówno domowych (drób), jak i dzikich utrzymywanych w niewoli jak i ptaków wolno żyjących, jednak stopień wrażliwości poszczególnych gatunków jest zróżnicowany:

- kury i indyki - duża wrażliwość na zakażenie, występowanie klinicznej postaci choroby,
- kaczki i gęsi - wrażliwość na zakażenie wszystkimi szczepami wirusa AI, ale tylko niektóre bardzo zjadliwe wirusy wywołują kliniczną postać choroby. Drób wodny uważa się za rezerwuar i źródło wirusa dla drobiu,
- perliczki, przepiórki, bażanty i kuropatwy - wrażliwość podobna jak u kur i indyków,
- strusie - u strusi występują objawy oddechowe i nerwowe, biegunka, osłabienie i upadki 20-30%. Emu jest mniej wrażliwe, nie występują objawy kliniczne ani upadki,
- ptaki trzymane w klatkach, włączając papugowate i śpiewające - wirusy AI izolowane na całym świecie od dzikich i egzotycznych ptaków nie były dotąd stwierdzane u ptaków trzymanych w klatkach.

Wirus grypy ptaków może zachowywać aktywność w sprzyjającym środowisku kurnika przez długi okres czasu - długo przeżywa w niskich temperaturach: w temperaturze +4°C (temperatura lodówki) ponad 2 miesiące, a w zamrożeniu wiele miesięcy, a nawet lat. W wodzie aktywność wirusa obserwowano nawet po

kilku tygodniach od jej zanieczyszczenia. Zatem istotne jest przy podejrzeniu lub stwierdzeniu choroby, zabezpieczenie pomieszczeń, sprzętu, nawozu oraz dokładne ich oczyszczenie i odkażenie. Wirusy grypy są wrażliwe na powszechnie stosowane środki dezynfekcyjne oraz detergenty. Niszczy go również obróbka termiczna - w temperaturze 70C ginie niemal natychmiast. Dlatego prawidłowe pieczenie, smażenie czy gotowanie mięsa drobiowego czy jaj skutecznie niszczy wirusa.

Informacje WOAHA o grypie ptaków dostępne są [tutaj](#).

Drogi zakażenia

Zakażenie następuje głównie drogą oddechową i pokarmową. Najbardziej prawdopodobnym źródłem zakażenia drobiu domowego jest bezpośredni lub pośredni kontakt z wędrującymi ptakami dzikimi, zwykle ptactwem wodnym, ich odchodami czy korzystanie ze wspólnych zbiorników wodnych. Rozprzestrzenienie wirusa może następować również poprzez zanieczyszczoną paszę, wodę, nawóz, ściółkę, sprzęt i środki transportu. Bardzo ważną rolę w rozprzestrzenianiu wirusa grypy ptaków odgrywa człowiek, który poprzez zanieczyszczone ubranie, obuwie, sprzęt i produkty może przyczynić się do rozprzestrzeniania choroby.

Zagrożenie dla ludzi

Jak dotychczas stwierdzono na świecie mniej niż 1000 przypadków zakażenia człowieka wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1. Jednak ogólnie są to sytuacje bardzo rzadkie i w praktyce ograniczone do ograniczonej grupy osób obsługujących zakażone stada bądź pracujących na fermach, gdzie stwierdzono zakażenie drobiu wirusem HPAI. Potencjał zoonotyczny (tzn. stopień zagrożenia dla zdrowia człowieka) wirusów grypy ptaków występujących w ostatnich latach w Europie jest niski, ale obserwowane są pewne oznaki wskazujące na stopniowy wzrost poziomu adaptacji dla ssaków, o czym świadczą przypadki u ssaków w kilku państwach na świecie (dane EFSA „Avian influenza overview March - April 2023). Jak wskazuje EFSA, ryzyko przeniesienia zakażeń wirusami grypy ptaków na ludzi w dalszym ciągu określane jest jako niskie, a w odniesieniu do osób zawodowo zajmujących się drobiem i ptactwem dzikim niskie z potencjałem do średniego. u człowieka i w chwili obecnej nie ma podstaw do wprowadzania ponadstandardowych środków prewencyjnych w odniesieniu do ludzi.

W rozporządzeniu (UE) 2016/429 - Prawo o Zdrowiu Zwierząt (ang. *Animal Health Law*), ustanowiono ramy legislacyjne dotyczące zapobiegania chorobom przenoszonym się lub przenoszonym na zwierzęta lub na ludzi oraz ramy legislacyjne dotyczące zwalczania takich chorób. Wysoce zjadliwa grypa ptaków jest wymieniona w art. 9 ust. 1 lit. a) ppkt (i) tego rozporządzenia, a w związku z tym wchodzi w zakres definicji choroby umieszczonej w wykazie w tym rozporządzeniu i podlega ustanowionym w nim przepisom dotyczącym zapobiegania chorobom i ich zwalczania. Ponadto w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2018/1882 (6) zdefiniowano choroby wymienione w wykazie kategorii A-E, a w załączniku do niego wymieniono wysoce zjadliwą grypę ptaków jako chorobę kategorii A, D i E w odniesieniu wyłącznie do ptaków. Powyższe oznacza, że w obecnie obowiązującym porządku prawnym nie ma podstaw do wdrażania procedur urzędowego zwalczania zakażeń wirusami grypy ptaków, stwierdzanych u innych gatunków zwierząt innych niż ptaków.